

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
Факультет фармацевтичний та медико-профілактичний**

Кафедра медицини праці, психофізіології та медичної екології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол № 5 «15» 05 2024 р

Голова вченої ради,

проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГІГІЄНА ПРАЦІ. ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА
СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ»**

Освітньо-професійна програма

Галузь знань

Спеціальність

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Статус дисципліни

Обсяг дисципліни

Громадське здоров'я

22 «Охорона здоров'я»

229 «Громадське здоров'я»

магістр

українська

вибіркова

90 годин / 3 кредити

Київ – 2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Гігієна праці. Вплив професійного середовища на стан здоров'я населення» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я», навчальних та/або робочих навчальних планів, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Магістр за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» та відповідних нормативних документів.

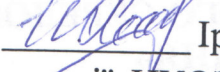
РОЗРОБНИК:

Денис ВАРИВОНЧИК, завідувач кафедри медицини праці, психофізіології та медичної екології НУОЗ України імені П. Л. Шупика, д. мед. н., проф.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Анжела БАСАНЕЦЬ, заступник директора з науки ДП «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л. І. Медведя МОЗ України», чл.-кор. НАМН України, д. мед. н., проф.

Діана ТІМОШИНА, завідувачка відділу гігієнічного регламентування та міжнародної діяльності ДП «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ України», к. мед. н., с. н. с.

Гарант ОПП Ірина ХОМЕНКО, завідувачка кафедри громадського здоров'я та екології НУОЗ України імені П. Л. Шупика, д. мед. н., проф.

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри медицини праці, психофізіології та медичної екології, протокол № 03 від «29» березня 2024 року

Завідувач кафедри Денис ВАРИВОНЧИК, д. мед. н., проф.

Реєстраційний № РП.3.7.2024

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради фармацевтичного та медико-профілактичного факультету, протокол № 05 від «01» травня 2024 року

Голова ВРФ Василь МИХАЛЬЧУК, д. мед. н., проф.

ЗМІСТ

	стр.
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	5
4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Структура навчальної дисципліни	9
7. Самостійна робота	12
8. Виконання контрольних робіт для здобувачів заочної форми навчання	12
9. Перелік питань для підсумкового контролю	12
10. Методи навчання	12
11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання	13
12. Рекомендований бібліографічний список	15

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Гігієна праці. Вплив професійного середовища на стан здоров'я населення», є вибірковою компонентою освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я» спеціальності 229 «Громадське здоров'я». Загальний опис навчальної дисципліни подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Опис		
1. Загальна характеристика дисципліни			
Галузь знань	22 Охорона здоров'я		
Спеціальність	229 Громадське здоров'я		
Спеціалізація (за наявності)	—		
Рівень вищої освіти	Магістр		
Мова навчання	українська		
Кількість годин	90		
Кількість кредитів	3		
2. Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання			
	очна денна	очна вечірня	заочна
Рік підготовки	1	1	1
Семестр	2	2	2
Лекції	10	10	6
Практичні	16	16	2
Семінарські	10	10	6
Лабораторні	—	—	—
Самостійна робота	54	54	76
Курсова робота (курсний проєкт)	—	—	—
Вид контролю	Залік	Залік	Залік

2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Навчальна дисципліна «Гігієна праці. Вплив професійного середовища на стан здоров'я населення» є теоретичною основою сукупності знань і вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з громадського здоров'я і входить до циклу вибіркового дисциплінарного підготовки магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я».

Дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує в собі знання з медицини праці (гігієни праці, професійної патології), що дозволяє набути здобувачам освіти відповідних загальних і спеціальних компетентностей, практичних результатів навчання, які спрямовані на оцінку стану, захист, промоцію, збереження та зміцнення здоров'я серед працюючого населення, профілактику професійних захворювань та виробничих нещасних випадків.

2.2. Мета дисципліни:

Підсилення набуття здобувачами спеціальних (фахових) компетенцій за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» з питань впливу виробничого середовища на стан здоров'я працюючого населення та профілактики виробничо--зумовленої та професійної патології.

2.3. Завданнями вивчення дисципліни є:

- Отримання сучасних знань щодо гігієнічних факторів умов праці і трудового процесу та їх впливу на стан здоров'я працюючого населення.
- Усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків між експозицією факторами виробничого середовища і ризиками розладів здоров'я, виникнення патологічних станів серед працюючих.
- Розуміння базових основ ризик-спрямованої профілактики виробничо-зумовленої та професійної захворюваності серед працюючого населення.

2.4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як:

- Формування політики громадського здоров'я, його нормативно-правова база.
 - Організація охорони здоров'я.
 - Концепція здоров'я населення: чинники, що його зумовлюють, основні показники та методи оцінки.
 - Основи епідеміології.
 - Моніторинг та оцінка в системі громадського здоров'я.
 - Основні оперативні функції громадського здоров'я.
- та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме:
- Епідеміологія неінфекційних захворювань.
 - Організація епіднагляду і контролю за інфекційними захворюваннями.
 - Біостатистика.
 - Екологічне здоров'я. Оцінка екологічних ризиків і управління ними.

3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна

Відповідно до освітньої програми «Громадське здоров'я» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРО7. Ідентифікувати, аналізувати ризики, пов'язані з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих) та організувати відповідні заходи, спрямовані на захист здоров'я населення.

- ПР09. Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці.
- ПР11. Розробляти та впроваджувати системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, профілактичних та діагностичних або скринінгових програм та політик в громадському здоров'ї.

4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна

Навчальна дисципліна «Гігієна праці. Вплив професійного середовища на стан здоров'я населення» дозволяє набути здобувачам вищої освіти наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність: «Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог».

Загальні компетентності:

- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

- СК 4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження.
- СК 8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.
- СК 10. Здатність використовувати етичні принципи та норми права при плануванні досліджень, збиранні інформації та її використанні.

5. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна структурована за модульним принципом і складається з 2 навчальних модулів, а саме:

– навчального модуля № 1 «Гігієнічні умови праці, як фактори порушення здоров'я працюючих», інтегрованими вимогами до модуля №1 є:

- знання нормативно-правового забезпечення збереження здоров'я працюючих; факторів, що детермінують професійне здоров'я; фактори умов праці та виробничого середовища та їх загальний і специфічний вплив на здоров'я працюючих; медико-соціальні характеристики професійної захворюваності в Україні; теоретичні засади профілактики професійної захворюваності;

- вміння проводити оцінку впливу на здоров'я працюючих даних щодо факторів умов праці та виробничого середовища, з використанням «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», визначати зв'язок умов праці з захворюваністю, з використанням «переліку професійних захворювань», проводити аналіз і оцінку медико-статистичних даних захворюваності працюючого населення.

– навчального модуля № 2 «Управління ризиками професійної захворюваності працюючих, зумовлених окремими виробничими факторами», інтегрованими вимогами до модуля №2 є:

- знання класифікації, санітарно-гігієнічних характеристик та впливу на здоров'я працюючих шкідливих факторів умов праці (хімічних, пилових, фізичних, біологічних, алергічних, канцерогенних) й трудового процесу (важкості та напруженості);
- вміння розробляти заходи з управління ризиками виникнення порушень здоров'я у працюючих під впливом шкідливих факторів умов праці та трудового процесу.

Кожен модуль навчально дисципліни є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Змістовне наповнення програми навчальної дисциплін у таблиця 2.

Таблиця 2

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
Модуль 1. Гігієнічні умови праці, як фактори порушення здоров'я працюючих		
1.1.	Політика та законодавче забезпечення охорони здоров'я працюючих	Нормативно-правові документи України з питань збереження здоров'я працюючих Роль міжнародних організацій (МОП, ВООЗ та ін.) у збереженні здоров'я працюючих. Міжнародні норми та правила у сфері гігієни праці (Конвенції МОП, Директиви ЄС).
1.2.	Професійне здоров'я та фактори, що його детермінують	Поняття про медицину праці та її складові Медицина праці, як складова громадського здоров'я. Професійне здоров'я та його складові. Фактори, що впливають на стан професійного здоров'я.
1.3	Умови праці та виробничі фактори, що детермінують професійне здоров'я	Виробничі фактори, що детермінують професійне здоров'я. Гігієнічна класифікація праці. Класи умов праці. Аналіз виробничих ризиків. Характеристика стану умов праці в Україні.

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
1.4	Професійна захворюваність в Україні	Категорії захворювань працівників, за визначенням МОП. Перелік професійних захворювань. Медико-статистичні характеристики професійної захворюваності в Україні. Статистичні методи аналізу професійної захворюваності. Аналіз тимчасової втрати працездатності та професійної захворюваності
1.5	Профілактика професійних захворювань	Моделі і принципи профілактика захворювань, що пов'язані з умовами праці. Стратегії профілактики: «нульового ризику», «прийняттого ризику». Рівні профілактики (первинна, вторинна, третинна, четвертинна) професійної захворюваності. Система та етапи управління виробничими ризиками: ідентифікація виробничої небезпеки, елімінація та заміна; інженерний контроль, «адміністративний контроль», «індивідуальний захист». Організація надання профпатологічної допомоги. Медичні огляди та профпатологічна експертиза працюючих. Інституційний розподіл повноважень в сфері гігієни праці та професійного здоров'я в Україні.
Модуль 2. Управління ризиками професійної захворюваності працюючих, зумовлених окремими виробничими факторами		
2.1	Хімічні та пилові виробничі фактори	Класифікація та санітарно-гігієнічна характеристика факторів. Професійні групи ризику серед працюючих. Зв'язок захворюваності працюючих із експозицією факторами. Особливості управління ризиками виникнення порушень здоров'я у працюючих під впливом факторів.
2.2	Фізичні виробничі фактори	Класифікація та санітарно-гігієнічна характеристика факторів. Професійні групи ризику серед працюючих. Зв'язок захворюваності працюючих із експозицією факторами. Особливості управління ризиками виникнення порушень здоров'я у працюючих під впливом факторів.
2.3	Фактори трудового процесу (важкість та напруженість)	Класифікація та санітарно-гігієнічна характеристика факторів. Професійні групи ризику серед працюючих. Зв'язок захворюваності працюючих із експозицією факторами. Особливості управління ризиками виникнення порушень здоров'я у працюючих під впливом факторів.
2.4	Біологічні виробничі фактори	Класифікація та санітарно-гігієнічна характеристика факторів. Професійні групи ризику серед працюючих. Зв'язок захворюваності працюючих із експозицією

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
		факторами. Особливості управління ризиками виникнення порушень здоров'я у працюючих під впливом факторів.
2.5	Алергенні та канцерогенні виробничі фактори	Класифікація та санітарно-гігієнічна характеристика факторів. Професійні групи ризику серед працюючих. Зв'язок захворюваності працюючих із експозицією факторами. Особливості управління ризиками виникнення порушень здоров'я у працюючих під впливом факторів.

6. Структура навчальної дисципліни (навчально-тематичний план викладання дисципліни)

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Денна форма навчання (кількість годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивід. робота
Модуль 1. Гігієнічні умови праці, як фактори порушення здоров'я працюючих							
1.1	Нормативно-правові забезпечення збереження здоров'я працюючих	5	—	1	1	3	—
1.2	Професійне здоров'я та фактори, що його детермінують	10	1	1	1	7	—
1.3	Умови праці та виробничі фактори, що детермінують професійне здоров'я	10	1	1	1	7	—
1.4	Професійна захворюваність в Україні	10	1	1	1	7	—
1.5	Профілактика професійних захворювань	8	1	2	—	5	—
—	МКР№1	2	—	2	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем I		45	4	8	4	29	—
Модуль 2. Управління ризиками професійної захворюваності працюючих, зумовлених окремими виробничими факторами							
2.1	Хімічні та пилові виробничі фактори	10	2	1	1	6	—
2.2	Фізичні виробничі фактори	10	1	1	1	7	—
2.3	Фактори трудового процесу (важкість та напруженість)	10	1	1	1	7	—
2.4	Біологічні виробничі фактори	5	1	1	1	2	—
2.5	Алергенні та канцерогенні виробничі фактори	8	1	2	2	3	—
—	МКР№2	2	—	2	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем II		45	6	8	6	25	—
Підсумковий контроль		2	—	—	—	—	—
Всього		90	10	16	10	54	—

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Вечірня форма навчання (кількість годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивід. робота
Модуль 1. Гігієнічні умови праці, як фактори порушення здоров'я працюючих							
1.1	Нормативно-правові забезпечення збереження здоров'я працюючих	5	—	1	1	3	—
1.2	Професійне здоров'я та фактори, що його детермінують	10	1	1	1	7	—
1.3	Умови праці та виробничі фактори, що детермінують професійне здоров'я	10	1	1	1	7	—
1.4	Професійна захворюваність в Україні	10	1	1	1	7	—
1.5	Профілактика професійних захворювань	8	1	2	—	5	—
—	МКР№1	2	—	2	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем I		45	4	8	4	29	—
Модуль 2. Управління ризиками професійної захворюваності працюючих, зумовлених окремими виробничими факторами							
2.1	Хімічні та пилові виробничі фактори	10	2	1	1	6	—
2.2	Фізичні виробничі фактори	10	1	1	1	7	—
2.3	Фактори трудового процесу (важкість та напруженість)	10	1	1	1	7	—
2.4	Біологічні виробничі фактори	5	1	1	1	2	—
2.5	Алергенні та канцерогенні виробничі фактори	8	1	2	2	3	—
—	МКР№2	2	—	2	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем II		45	6	8	6	25	—
Підсумковий контроль		2	—	—	—	—	—
Всього		90	10	16	10	54	—

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Заочна форма навчання (кількість годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивід. робота
Модуль 1. Гігієнічні умови праці, як фактори порушення здоров'я працюючих							
1.1	Нормативно-правові забезпечення збереження здоров'я працюючих	5	—	—	—	5	—
1.2	Професійне здоров'я та фактори, що його детермінують	10	1	1	—	8	—
1.3	Умови праці та виробничі фактори, що детермінують професійне здоров'я	10	1	1	—	8	—
1.4	Професійна захворюваність в Україні	10	1	1	—	8	—
1.5	Профілактика професійних	10	1	1	—	8	—

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Заочна форма навчання (кількість годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивід. робота
	захворювань						
—	МКР№1	—	—	—	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем I		45	4	4	—	37	—
Модуль 2. Управління ризиками професійної захворюваності працюючих, зумовлених окремими виробничими факторами							
2.1	Хімічні та пилові виробничі фактори	10	1	1	—	9	—
2.2	Фізичні виробничі фактори	10			—	9	—
2.3	Фактори трудового процесу (важкість та напруженість)	10	1	1	—	9	—
2.4	Біологічні виробничі фактори	5			—	4	—
2.5	Алергенні та канцерогенні виробничі фактори	8	—	—	2	6	—
—	МКР№2	—	—	—	—	—	—
Усього кредитів / годин за модулем II		43	2	2	2	37	—
Підсумковий контроль		2	—	—	—	—	—
Всього		90	6	6	2	74	—

7. Самостійна робота

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг СР (годин)		
		денна форма	вечірня форма	заочна форма
1.1	Нормативно-правові забезпечення збереження здоров'я працюючих 1. Самостійне вивчення теоретичного матеріалу. 2. Виконання навчальних завдань.	3	3	5
1.2-1.3	Професійне здоров'я та фактори, що його детермінують. Умови праці та виробничі фактори, що детермінують професійне здоров'я 1. Самостійне вивчення теоретичного матеріалу. 2. Виконання навчальних завдань.	14	14	16
1.4-1.5	Професійна захворюваність в Україні. Профілактика професійних захворювань 1. Самостійне вивчення теоретичного матеріалу. 2. Виконання навчальних завдань.	12	12	16
2.1-2.5	Управління ризиками професійної захворюваності працюючих, зумовлених окремими виробничими факторами 1. Самостійне вивчення теоретичного матеріалу. 2. Виконання навчальних завдань.	25	25	39

Індивідуальні завдання як один з видів самостійної роботи здобувача вищої освіти мають включати назву, їхній обсяг, коротку характеристику змісту і вимог до виконання та оцінювання. Індивідуальне завдання з певної навчальної дисципліни передбачає закріплення, узагальнення та застосування

знань, набутих здобувачем під час вивчення дисципліни, для комплексного розв'язання конкретного фахового завдання.

Тематика індивідуальних завдань, вимоги до звітування/захисту тощо, формується провідним викладачем дисципліни, які є елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року.

8. Виконання контрольних робіт для здобувачів заочної форми навчання

Виконання контрольної роботи є важливим елементом навчального процесу за заочною формою навчання, оскільки підготовка та виконання завдань контрольної роботи дозволяє самостійно оволодіти освітньою програмою навчальної дисципліни в міжсесійний період.

Тематика контрольних завдань, вимоги до підготовки, виконання, звітування/захисту тощо, формується провідним викладачем дисципліни у окремі Методичні рекомендації, які є елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року.

9. Перелік питань для підсумкового контролю

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкового контролю, відповідно до зазначеної у навчальному плані форми – залік, розробляються провідним викладачем кафедри згідно із тематичним планом робочої програми навчальної дисципліни, і є елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни та затверджується кафедрою у відповідному порядку, підлягають перегляду кожного навчального року.

10. Методи навчання

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів освіти на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; здобувачі освіти заохочуються до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на семінарських заняттях* обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і

закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

✓ на *практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; лабораторні роботи; виконання дослідів; метод проєктів (проєктування); мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи здобувачів освіти є чіткий контроль відвідування здобувачами освіти занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, модульні контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, захист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби. Для здобувачів очної (денної, вечірньої) форми навчання кожен модуль завершується модульною контрольною роботою.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: усний залік, письмовий залік, диференційований залік, усний іспит, письмовий іспит, тестування, захист проєктів тощо відповідно до специфіки й особливостей дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Сума
50											50	100
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					залік	
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T1	T2	T3	T4	T5		
4	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	5	

Розмір шкали ЄКТС з навчальної дисципліни (освітнього компонента) для рівнів освіти дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 60 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля для галузі знань 22 Охорона здоров'я, становить 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю 80 балів (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014).

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ECTS оцінками.

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Бали за ECTS	
		кількість балів	для галузі знань 22 Охорона здоров'я
A (відмінно)	5 (відмінно)	47 - 50	93-100
B (дуже добре)	4 (добре)	44 - 46	87-92
C (добре)		40 - 43	81-86
D (задовільно)	3 (задовільно)	35 - 39	70-80
E (достатньо)		30 - 34	60-69
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	18 - 29	35-59
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		1-17	1-34

Загальний розподіл балів за результатами навчання

Сума балів		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік	
90 - 100	170 - 200	A	зараховано	відмінне виконання
82 - 89	155 - 169	B		вище середнього рівня
75 - 81	140 - 154	C		загалом хороша робота
68 - 74	125 - 139	D		непогано
61 - 67	111 - 124	E		виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 - 110	FX	не зараховано	необхідне перескладання
1 - 34	1 - 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

12. Рекомендований бібліографічний список

Нормативно-правові акти:

1. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», Наказ МОЗУ від 08.04.2014 № 248. URL: <http://surl.li/rnylv>
2. Про затвердження Інструкції про застосування переліку професійних захворювань, Наказ МОЗУ, АМНУ, МПСПУ від 29.12.2000 №374/68/338. URL: <http://surl.li/rnymg>
3. Про затвердження методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», Наказ від МОЗУ від 13.04.2007 № 184. URL: <http://surl.li/rnymt>
4. Про затвердження переліку професійних захворювань, Постанова КМУ від 08.11.2000 р. №1662, із змінами. URL: <http://surl.li/rnynj>
5. Про затвердження переліку спеціалізованих лікувально-профілактичних закладів, які мають право встановлювати остаточний діагноз щодо професійних захворювань, Наказ МОЗУ від 09.04.2022 № 603, зі змінами. URL: <http://surl.li/rnyns>
6. Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, Наказ МОЗУ від 21.05.2007 №246, із змінами. URL: <http://surl.li/rnyoe>
7. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, Постанова КМУ від 17.04.2019 №337, із змінами. URL: <http://surl.li/dvhrb>
8. Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці, Наказ МОЗУ від 01.08.1992 № 442, зі змінами. URL: <http://surl.li/jkwis>
9. Урядовий портал. Переклади актів acquis ЄС.2023. URL: <http://surl.li/rnyzx>
10. Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може привести до поширення інфекційних хвороб, Наказ МОЗУ від 23.07.2002 №280, зі змінами. URL: <http://surl.li/jkwij>
11. ILO. Information System on International Labour Standards (NORMLEX). 2023. URL: <http://surl.li/rnysc>

Основна література:

1. Current diagnosis and treatment: Occupational and environmental medicine. 6th Ed. Eds.: LaDou J., Harrison R. J. McGraw Hill, 2021. 864 p. URL: <http://surl.li/dzzex>
2. ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety. 5th Ed. 2015 – 2023. URL: <https://www.iloencyclopaedia.org>
3. ILO. Diagnostic and exposure criteria for occupational diseases. Guidance notes for diagnosis and prevention of the diseases in the ILO List of

- Occupational Diseases (revised 2010). Ed.: Sh. Niu, C. Colosio, M. Carugno, A. Adisesh. 2022. URL: <http://surl.li/dzylz>
4. WHO. Self-assessment Tool for the Evaluation of Essential Public Health Operations in the WHO European Region. 2015. 135 p. URL: <http://surl.li/jtiac>
 5. Керування безпекою здоров'я працівників: теорія і практика: До 25 річчя заснування журналу «Охорона праці». За заг. ред. Д. Л. Матвійчука, В. І. Цопи, А. М. Нагорної, І. Г. Кононової. К.: ТОВ Редакція журналу «Охорона праці», 2020. 287 с.
 6. Яворовський О. П., Сергета І. В., Паустовський Ю. О. [та ін.]. Охорона праці в медичній галузі : Підручник. К. Медицина, 2021. 488 с.

Додаткова література:

1. Hunter`s diseases of occupations. 10th Ed. Eds: P. Baxter, T.-Ch. Aw, A. Cockcroft, P. Durrington, J. M. Harrington. CRC Press, 2010. 1324 p. URL: <http://surl.li/dzyrl>
2. WHO. Workers' Health: Draft Global Plan of Action. 2007. 9 p. URL: <http://surl.li/jticy>
3. Гігієна праці : Національний підручник. За ред.: Ю. І. Кундієва, О. П. Яворовського, А. М. Шевченко [та ін.]. Київ: Медицина, 2012. 904 с.
4. Кундієв Ю. І., Андрейчин М. А., Нагорна А. М., Варивончик Д. В. Професійні інфекційні хвороби: Монографія. К.: ВД «Авіцена», 2014. 528 с.
5. Кундієв Ю. І., Басанець А. В. Пневмоконіоз: епідеміологія, рання діагностика, профілактика. К.: Авіцена, 2012. 191 с.
6. Кундієв Ю. І., Нагорна А. М., Варивончик Д. В. Професійний рак: епідеміологія та профілактика: Монографія. К.: Наукова думка, 2008. 336 с.
7. Нагорна А. М., Варивончик Д. В., Соколова М. П., Кононова І. Г. Професія і туберкульоз. Український вимір: Монографія. К.: ВД «Авіцена», 2019. 304 с.
8. Нагорна А. М., Гречківська Н. В. Медична допомога працівникам: проблеми та їх вирішення. К.: Авіцена, 2018. 260 с.
9. Наукові здобутки з медицини праці. Історія та сучасність. За заг. ред.: І. М. Трахтенберга, В. І. Чернюка. К.: Авіцена, 2019. 400 с.
10. Професійні хвороби: Національний підручник. За ред.: В. А. Капустника, І. Ф. Костюк. К.: Медицина, 2017. 536 с.

Інформаційні ресурси:

1. Collegium Ramazzini. URL: <http://www.collegiumramazzini.org>
2. International Labor Organization (ILO). Health services sector. URL: <http://surl.li/jtikd>
3. UEMS Occupational Medicine. URL: <https://uems-occupationalmedicine.org>
4. World Health Organization (WHO). Occupational health. URL: <http://surl.li/jtiii>

Навчальне видання

Варивончик Денис Віталійович

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГІГІЄНА ПРАЦІ. ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА
НА СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ»**

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

Оприлюднено
на офіційному веб-сайті Національного університету
охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика
<https://nuozu.edu.ua/>